

SHARQ AYOLI – ZULFIYAXONIM MATONATI

Bozorboyeva Mehribon

Xorazm viloyati Yangiobod tumani

20-sonli umumiy oʻrta taʼlim maktabi oʻquvchisi

Annotatsiya: Xalqimizning sharaflari farzandi va suyakli shoirasi, mehri-u muhabbat kuychisi, oqibat malikasi Zulfiyaxonim haqidagi ushbu maqolada shoiraning tarjimai holi bosib oʻtgan shonli hayot yoʻli bayon etilgan hamda lirik sheʼrlaridan naʼmunalar keltirilgan. Zulfiya sheʼriyatidagi insonparvarlik, muhabbat va sadoqat kabi tushunchalar ochib berilgan.

Kalit soʻz: Zulfiya, Hamid Olimjon, sheʼriyat, adabiyot, ezgulik, sadoqat, muhabbat, sogʻinch, matonat.

Sheʼriyat — qanday moʻjizaki, u na vaqt, na millat va na bir chegara bilmaydi. Oʻzbek sheʼriyatida shunday ijodkorlar borki, ularning ijodi asrlar oʻtsa hamki, oʻz ohangi, rangi va nafis tarovatini yoʻqotmaydi. XX asr oʻzbek sheʼriyatining yorqin namoyandasi Zulfiya Isroilova ijodiga ham shunday baho berish mumkin.

Oʻzbek sheʼriyatining otashnafas shoirasi, inson ruhiyati dunyosining betakror kuychisi Zulfiyani bilmaydigan va uning biror sheʼrini yod olmagan zamonamiz yoshlari boʻlmasa kerak. Sevimli shoiramiz oʻz sheʼrlari bilan bizlarni nafosatga, ezgulikka oshno etib, oppoq tong sari yetaklab, qalb harorati bilan isitib kelmoqda.

Zulfiya Isroilova — taniqli va iqtidorli oʻzbek shoirasi. Inson qalbini chuqur his qilgan — mehnatkash sharq ayolining jamiyatdagi teng huquqi uchun mardonavor kurashgan ayol. Zulfiya (1915-1996) Toshkentda hunarmand degrezchi oilasida tugʻilgan. Ota-onasi hunarmand boʻlishiga qaramasdan, yuqori madaniyatli insonlar boʻlishgan. Avval boshlangʻich maktabda, soʻng xotin-qizlar bilim yurtida tahsil olgan. 1935-38-yillarda Oʻzbekiston fanlar akademiyasining til va adabiyot instituti aspiranturasida oʻqigan. Shundan keyin turli nashriyotlarda ishlagan. 1935-yildan 1980-yilgacha Respublikamizda keng tarqalgan “Saodat” nomli xotin-qizlar jurnalida bosh muharrir lavozimida faoliyat yuritgan.

Bilamizki, shoira oʻzbek sheʼriyatining zabardast shoirlaridan biri boʻlgan Hamid Olimjon bilan oila qurgan. Biroq ular orzularga toʻla baxtli hayot kechirayotgan bir pallada 1944-yil mashina halokati tufayli turmush oʻrtogʻidan ayrildi. Ular adabiyotimizning buyuk juftliklariga aylanib, mangu osmonidagi yulduz boʻlib koʻrinadi. Hamid Olimjondan ayrilgan shoira yarim asrdan koʻroq uning yorqin xotirasini kuylab yashadi va 1996-yilda 81 yoshida vafot etdi.

Sogʻinganda izlab bir nishon,

Qabring tomon ular edim yoʻl.

Keltirading menga bir zamon,

Endi har chogʻ men eltaman gul.¹

Turmush oʻrtogʻi – hamkasbi Hamid Olimjondan ayrilgan kundan boshlab unda juda kuchli yolgʻizlik, qalbidagi esa toʻldirib boʻlmas boʻshliq paydo boʻlgan edi. Bir zamonlar latofatli shoira uchun keltirilgan gullar endi har chogʻ shoir qabri tomon etiladi...

Shunga qaramay, u oʻz farzandlari uchun yashashi kerakligini anglagan holda, hayotini davom ettirishga majbur edi. Matonatli ayol siymosini biz aynan Zulfiyaxonim ijodida kuzatamiz. Zulfiya ijodining har bir satrida hayotsevarlik hissi ufuq turadi.

¹ <https://uzbaza.uz/zulfiya-isroilova-barcha-sheʼrlari/>

Saydulla Mirzayev shoira Zulfiya haqida shunday yozadi: “Hayotda eng aziz va eng sevimli insonidan judo bo‘lgach, g‘oyat qiynaladi, ruhan azob chekadi. Lekin hayotdan voz kechmaydi, tushkunlikka tushmaydi. U hayotni kuylash, el-yurtiga sitqidildan xizmat qilish orqali o‘z dardiga davo topadi va va ana shu hayot haqiqatini g‘oyat bosiqlik va mohirlik bilan she‘r misralarining mag‘iz-mag‘iziga joylaydi.”²

“Hayot jilosi” she‘ridan olingan quyidagi misralar ham yuqoridagi fikrlarni to‘lalgicha tasdiqlaydi:

“ Qaradim-u ko‘zimni ortiq

Uzolmadim tirik hayotdan.

Sozim, qalbim, qo‘shig‘im bilan

Maftun bo‘ldim men qayta boshdan.”

Faxriy shoira Zulfiyadagi hayotga bo‘lgan qaynoq mehr-muhabbat go‘yo she‘r misralaridan oqib turgandek bo‘ladi. El dardiga kuyingan, xalqning quvonchiga qo‘shilib quvongan shoira o‘zgacha matonat va ilhom egasi edi.

“Menga bolalaringizning rizqidan qirqib hech narsa olib kelmanglar” – Zulfiya. Bu satrlar orqali uning naqadar oliyjanob, halol ayol ekanliklarining guvohi bo‘lib turibmiz.

Hamon e‘tiqodim- haqiqat, haqdir,

So‘zlayman yuzimni tutib Ka‘baga.

Yemira olmaydi o‘tkinchi taqdir,

Osuda o‘tadi ruhim abadga.

E‘zozlar, ardog‘lar uchun tashakkur,

Asli siz Oftobim, men ziyosiman.

Tonglaringiz kulsin dorilamon hur,

Baxtim shul – O‘zbekning Zulfiyasiman.

Ona-yurt, sevgi, bahor tarannumidagi bunday go‘zal satrlardan nurlangan har bir ko‘ngil hamisha shunday samimiy izohlarga mushtoq. Kindik qoni to‘kilgan go‘shaga muhabbat, ona tabiatning betakror manzalariga, oppoq tonglariga cheksiz sadoqat, go‘zal qalb sohibasining otashin satrlaridir.

Matonatli o‘zbek ayoli. Zulfiyaxonim o‘zining hayoti va ibratli yo‘li bilan barchaga namuna, yoshlarimiz uchun sadoqatli ona va vafo timsolidir. Darhaqiqat, Zulfiyaxonim bosib o‘tgan yo‘l – shodlik, baxt va yo‘qotishlar, do‘stlar, ustoz-shogirdlar, qilingan ishlar va ushalmagan orzular, amalga oshmay qolgan rejalar... U turmushning mashaqqatli va zarvorli yo‘llarini kechib, o‘rik gullari, ko‘klam chechaklarining nafosati, go‘zalliklaridan ilhom olib, barchasini she‘rga soldi. Shuning uchun ham she‘rlari qalbimizda hali hamon jaranglaydi, bahorning kirib kelishi go‘yo tabiat uyg‘onishi bilan uyg‘un holda otashli satrlari dillarimizga mehr-muhabbat kabi sof tuyg‘ularni armug‘on etaveradi.

Xulosa qilib aytadigan bo‘lsak Zulfiyaxonim o‘zbek she‘riyatida o‘ziga xos o‘ringa ega shoira bo‘lishi bilan birga shu xalqning barcha oliyjanob xislatlariga ega ayol bo‘lgan Zulfiyaxonimning hayoti va ijodi barcha xotin-qizlar uchun ibrat. Negaki, uning hayotidagi mehnatsevarligi, doimo olg‘a intilishi, sevgi bobida sadoqatli yor ekanligi, badiiy ijod borasida tinimsiz izlanuvchanligi hamda hayot

² Mirzayev S. XX asr o‘zbek adabiyoti:-Toshkent:Yangi asr avlodi,2005

qiyinchiliklarida esankiramasligi, erishilgan yutuqlar oldida o'zini yo'qotmasligi har qanday qiz yoki ayol qalbida havas uyg'otadi.

Worldlyknowledge.uz